

»Mladi za napredek Maribora 2013«

31. srečanje

## AKTUALNOST NEMŠČINE PRI NAS NEKOČ IN DANES

Sociologija

**Raziskovalna naloga**

CE d | KÜCE Ü Ö ROZ P EWÚVT CE

T ^} d | KÖÖÜÜ RÖŠZÁ ÒP

¥ | KÜ ¥ Á SET P ÖCE

Januar 2014

## **Zahvala**

Zahvaljujem se mentorici za strokovno pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge. Prav tako se zahvaljujem ravnatelju in učiteljem ter učiteljicam osnovne šole, ki so mi omogočili anketiranje. Zahvaljujem se vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in rešili moje ankete in tudi računalničarju ter knjižničarki, ki sta mi pomagala pri izdelavi raziskovalne naloge. Moja zahvala gre tudi moji družini in prijateljem, ki so me spodbujali ves čas.

## KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	6
1.1	Predvideno novo spoznanje .....	7
2	METODOLOGIJE DELA .....	8
3	TEORETIČNI DEL .....	9
3.1	Nemščina v preteklosti in danes.....	9
3.2	Nemščina v prostem času in za obveznosti .....	12
3.2.1	Učenci .....	12
3.2.2	Odrasli .....	15
3.3	Nemščina v šolah .....	20
4	EMPIRIČNI DEL .....	24
4.1	Rezultati .....	24
4.1.1	Analiza hipotez .....	24
5	RAZPRAVA .....	25
6	SKLEP .....	26
7	LITERATURA IN VIRI.....	27
8	PRILOGE.....	28
8.1	Anketni vprašalniki .....	28
8.1.1	Anketni vprašalnik za učence .....	28
8.1.2	Anketni vprašalnik za odrasle.....	29
8.1.3	Anketni vprašalnik za osnovne šole .....	31

## KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Katerega spola si.....	12
Grafikon 2: Kateri razred si? .....	13
Grafikon 3: Ali potrebuješ nemščino v življenju? .....	13
Grafikon 4: Kje v življenju potrebuješ nemščino? .....	13
Grafikon 5: Ali ti je nemški jezik koristen? .....	14
Grafikon 6: Kje ti je nemški jezik koristen? .....	14
Grafikon 7: Odrasli/spol .....	15
Grafikon 8: Ali potrebujete nemščino v življenju?/moški .....	16
Grafikon 9: Ali potrebujete nemščino v življenju?/ženske.....	16
Grafikon 10: V katero starostno skupino spadate?.....	16
Grafikon 11: Ali potrebujete nemščino v aktualnih družbenih razmerah?.....	17
Grafikon 12: Kje potrebuješ nemščino v aktualnih družbenih razmerah?.....	17
Grafikon 13: Ali ste potrebovali nemščino v času odraščanja ali še prej? .....	18
Grafikon 14: Kje ste potrebovali nemščino v času odraščanja?.....	18
Grafikon 15: Ali vam nemški jezik koristi?.....	19
Grafikon 16: Kje vam nemški jezik koristi?.....	19
Grafikon 17: Kateri regiji pripadate? .....	20
Grafikon 18: Ali uporabljate nemški jezik na vaši šoli? .....	21
Grafikon 19: Ali uporabljate nemški jezik kot drugi tuji jezik?.....	21
Grafikon 20: V katerih razredih uporabljate nemščino kot drugi tuji jezik? .....	22
Grafikon 21: Ali uporabljate nemščino kot fakultativni pouk? .....	22
Grafikon 22: V katerih razredih uporabljate nemščino kot fakultativni pouk? .....	23

## POVZETEK

Cilj moje naloge je bil, da ugotovim ali je je potreba in korist nemščine v današnjem času in kako je bilo v preteklosti, ter če je, kje je korist in potreba in tudi kje je bila. To sem ugotavljala z anketnimi vprašalniki, ki sem jih razdelila učencem in osebam starejših od dvajset let in tudi z literaturo. Hotela sem izvedeti, kje v Sloveniji izvajajo pouk nemščine izrazito, kot fakultativni pouk ali kot drugi tuji jezik.

Moje hipoteze in ugotovitve:

**Hipoteza 1:** Nemški jezik uporabljamo veliko v prostem času, predvidevala sem, da ga bolj potrebujemo za preživetje kot pa za zabavo.

Ta hipoteza je zavržena, saj so mi odgovori v anketnih vprašalnikih pokazali, da potrebuje večji delež ljudi nemščino bolj za obveznosti kot pa za zabavo.

**Hipoteza 2:** V preteklosti ni bilo tolikšne potrebe po nemškem jeziku, kot pa je danes.

Moja druga hipoteza je zavržena, saj sem iz literature izvedela, da je bila potreba po nemščini v preteklosti večja, kot pa je v današnjem času.

**Hipoteza 3:** Mislila sem, da se nemščina uporablja na veliko šolah kot drugi tuji jezik v bližini avstrijske meje v Sloveniji, in da se uporablja manj v bližini meje z Italijo, Hrvaško ali Madžarsko in še to kot izbirni predmet.

Ta hipoteza je potrjena, ker sem z anketami ugotovila, da se nemški jezik uporablja skoraj vsepovsod v Sloveniji, le majhen delež osnovnih šol ne izvaja nemškega jezika in to sicer na Dolenjski ter Primorski. Kot drugi tuji jezik se nemščina največ uporablja v 7., 8. in 9. razredu. V prvem triletju se pa sploh ne uporablja kot drugi tuji jezik.

Fakultativni pouk nemškega jezika se pa ne izvaja v veliki večini. V prvem triletju ter v 6. razredu se izvaja največ fakultativnega pouka in v zadnjem triletju se pa ga izvaja najmanj.

# 1 UVOD

Tuji jeziki so pomembna veščina našega življenja, predvsem angleščina ter nemščina vedno bolj, a se tega ne zavedajo vsi. V današnjem času in v lokalni skupnosti, kjer živim, je nemški jezik zelo pomemben, njegova vrednost pa med mladimi vse bolj upada.

Nemščina se vedno bolj uveljavlja v Sloveniji zadnje čase za preživetje, v šoli kot drugi tuji jezik, ne prvi, ali pa pri študiju. Sicer ga pa ljudje najpogosteje uporabljajo za zabavo (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...).

Za to raziskovalno nalogo me je navdihnil nemški jezik, ker ga v Sloveniji v današnjih časih veliko potrebujemo pa tudi to, da se pri nas vedno bolj uporablja. Hočem izvedeti, koliko je nemščina aktualna danes in koliko je bila aktualna pri nas v preteklosti. S tem sem mislila, koliko je potrebna v aktualnih družbenih razmerah, čemu koristi, na koliko in na katerih šolah se uporablja in sicer kot izbirni predmet ali kot drugi tuji jezik (na katerem območju v Sloveniji izrazito), koliko potrebujemo nemški jezik v vsakdanjem življenju za zabavo in koliko za preživetje in kako je bilo to v preteklosti.

Glede na zgornje cilje in raziskovalno vprašanje sem zastavila hipoteze, ki sem jih izpeljala iz literature (teoretičnega dela):

**Hipoteza 1:** Nemški jezik uporabljamo veliko v prostem času, predvidevala sem, da ga bolj potrebujemo za preživetje kot pa za zabavo.

**Hipoteza 2:** V preteklosti ni bilo tolikšne potrebe po nemškem jeziku kot pa je danes.

**Hipoteza 3:** Mislila sem, da se nemščina uporablja na veliko šolah kot drugi tuji jezik v bližini avstrijske meje v Sloveniji, in da se uporablja manj v bližini meje z Italijo, Hrvaško ali Madžarsko in še to kot izbirni predmet.

## 1.1 Predvideno novo spoznanje

Preučila bom, koliko otroci in mladostniki uporabljajo nemščino v prostem času (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...). Prav tako bom ugotavljala, koliko potrebujejo odrasli nemščino v prostem času (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...) in koliko za preživetje. Preučila bom tudi, na koliko in na katerih šolah se uporablja nemški jezik in to kot drugi tuji jezik ali kot izbirni predmet ali kot fakultativni pouk (na katerem regijskem območju v Sloveniji izrazito). Pomembno se mi zdi preučiti širok nabor dejavnikov, saj bom s tem dobila jasnejšo sliko elementov, koliko se nemščina uporablja v aktualnih družbenih razmerah in koliko se je uporabljala v preteklosti v Sloveniji.

## 2 METODOLOGIJE DELA

Raziskovalna naloga temelji na različnih metodah znanstveno-raziskovalnega dela. S pomočjo znanstvene literature in spletnih strani sem najprej teoretično opredelila osnovne pojme. Preučila in analizirala sem slovenske in tuje raziskave, ki se ukvarjajo z nemškim jezikom pri nas.

Na podlagi znanstvene literature, cilja naloge in raziskovalnega vprašanja sem izpeljala osnovne predpostavke raziskave. Izhajajoč iz hipotez sem izdelala tri anketne vprašalnike, ki temeljijo na splošnih vprašanjih. Namenjeni so učencem osnovnih šol, vsem ki so starejši od dvajset let in osnovnim šolam.

Anketiranje je bilo izvedeno v decembru 2013 ob pomoči vseh učiteljev, ki so učencem razdelili vprašalnike in jih nato vrnili izpolnjene ter ob pomoči vseh ljudi, ki so rešili anketne vprašalnike. Anketirani so bili učenci petih, šestih, sedmih, osmih in devetih razredov naše šole ter naključno izbrani, ki so starejši od dvajset let. Vprašalnike so izpolnjevali samostojno.

Anketi za učence in za vse, ki so starejši od dvajset let sta si zelo podobni, anketa za osnovne šole se pa bistveno razlikuje. Razliki prvih dveh anket sta v tem, da ima anketa za učence šest vprašanj, anketa za odrasle pa ima osem vprašanj in razlika je v tem, da sem nekatera vprašanja za učence napisala na drugačen način, kot pri anketi za odrasle.

Vse zbrane podatke sem kvantitativno analizirala s pomočjo spletne strani 1Ka (<http://www.1ka.si>). Prikazala sem jih v tabelah in grafikonih v obliki frekvenčnih porazdelitev ter dežel. Pri analizi odgovorov sem uporabila predvsem komparativno (primerjalno) metodo, saj sem večino odgovorov primerjala. Primerjala sem, koliko so nemščino potrebovali v preteklosti in koliko jo potrebujejo v današnjem času, primerjala sem tudi na koliko in na katerih šolah se uporablja (na katerem regijskem območju v Sloveniji izrazito). Več o tem je izraženo v prilogah.



### 3 TEORETIČNI DEL

#### 3.1 Nemščina v preteklosti in danes

Osnovna celica kulture je resničnostni simbol, ta pa je v veliki meri označen z besedo, je razumljivo, da sta slovenska in nemška kultura v Mariboru prvenstveno označena z jezikom. Ta je eden konstitutivnih elementov naroda, ki je po Edvardu Kardelju "specifična ljudska skupnost nastal na podlagi delitve dela obdobje kapitalizma na strnjenem ozemlju in blizke etnične in kulture sorodnosti sploh". Tako se nam slovenska in nemška kultura kažeta kot stopnji družbenega razvoja.

Maribor je leta 1783 imel zelo malo prebivalcev, komaj 2177 ljudi. V 19. stoletju so se prebivalci relativno hitro pomnožili, ker se je začela razvijati industrija, drug razlog pa so bile železnice.

Kasneje so se številnejše začeli preseljevati v Maribor. Preseljevali so se iz nemško govorečih koncev Evrope, zato so mestu vtisnili nemški značaj, čeravno so govorili tudi še slovensko. Že za tiste čase je bilo značilno, da so Slovenci, ki so se v mesto priseljevali zlasti kot služinčad, hitro privzeli nemščino kot občevalni jezik in se naselili v nemški kulturni krog, čezenj pa v nemški narod.

Mariborsko meščanstvo je bilo med marčno revolucijo od leta 1848 do leta 1860 liberalno, proti koncu monarhije je večinoma nemško naravnano, torej so skoraj povsod govorili nemško.

Mariborsko meščanstvo si je omislilo nekaj kulturnih institucij (gledališče, gledališko diletantsko društvo, bralno in družabno društvo, glasbeno društvo, moško pevsko društvo). Sredi 19. stoletja je nemško meščanstvo zgradilo v gledališko stavbo še kazinski prostor. Nemško meščanstvo si je tako pridobilo za vsa pomembna nemška družabna in nacionalna društva. V nacionalnem boju si je nemško meščanstvo po sprejetju šolskega zakona leta 1869 prizadevalo s pomočjo Schulvereina in Südmarke zagotoviti nemške osnovne šole v predmestnih občinah, kar se je tudi posrečilo. Tako so nameravali načrtno širiti nemški jezik in kulturo izven mesta.

Za Slovence na Štajerskem je bil Maribor gospodarsko in prav tako kulturno središče. Konec 18. stoletja se je oblikovalo razsvetljsko, nato pa romantično-nacionalni naravni rod slovenskega umništva na Štajerskem. Leta 1859 je škof Anton Martin Slomšek združil skorajda vse Slovence v vojvodini Štajerski. Duhovščina pa je bila stodontno slovenska, kar je izjemno vplivalo na politično in kulturno ovedenje slovenskega prebivalstva.

Iz tega pa je nastalo protislovje: nemška liberalna buržoazija in socialna demokracija. To je bil magnet za vključevanje v nemški krog. Ena od mnogih posledic je bila, da se je v Mariboru nenemško oziroma domače prebivalstvo vedno bolj spreminjalo nacionalno strukturo v mestih v svojo korist. V Mariboru je delež slovenskega prebivalstva še vedno upadal.

Slovinci na Štajerskem so si v svojem naravnem gospodarstvu in kulturnem središču, torej v Mariboru ustanovili več kulturnih in posvetnih institucij.

Slovensko nacionalno in kulturno gibanje se je v Mariboru razmahnilo od 90-ih let 19. stoletja dalje. Liberalno gibanje se je okrepilo.

Slovenska krščansko-socialna zveza na Štajerskem, ustanovljena leta 1906, se je krepko razvila. Leta 1914 je štela 167 društev na Štajerskem, njena osrednja knjižnica pa je presegla Súdmarkino nemško ljudsko knjižno polico v mestu.

V Mariboru je nastal paradoksalni položaj, kar je pomenilo, da so Nemci gospodarstvo docela prevladovali. Slovenske organizacije so bile v nemških rokah. V mestu ni bilo ene veljavne šole s slovenskim učnim jezikom.

Še ob zlomu avstro-ogrske monarhije je nemško avstrijska buržoazija svoje imperialistične aspiracije na Maribor in širše zaledje utemeljevala z večvrednostjo nemške kulture.

Ob razpadu Avstro-Ogrske leta 1918 je Narodni svet za Slovensko Štajersko prevzel oblast na svojem območju. Slovenska buržoazija je v boju zoper nemško buržoazijo imela podporo slovenskih kmečkih množic. Senžermerska mirovna pogodba z Avstrijo 1919 pa je Maribor in skoraj ves s Slovenci naseljeni del nekdanje vojvodine Štajerske namenila novi državi Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V Mariboru se je bistveno spremenila nacionalna struktura prebivalstva. Podatki štetja 1910 pod Avstrijo je bilo v mestu 22.653 Nemcev in le 3.823 Slovencev, leta 1921 v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev je bilo 22.374 Slovencev in 6435 Nemcev. Do tolikšnih sprememb je prišlo zaradi različnega načina interpretacije: pod Avstrijo so za narodno pripadnost šteli občevalni jezik, v novi državi pa materni jezik. Struktura prebivalstva se je spremenila. Iz Maribora so se začeli odseljevati Nemci in v mesto so se začeli priseljevati Slovenci, vedno bolj so utrjevali slovenski značaj.

Mariborsko štetje se je zelo spremenilo, leta 1931 je bilo 27.533 Slovencev in le 2696 Nemcem, bili so pa tudi drugi prebivalci iz različnih držav, kot so Hrvaška, Srbija, Rusija itd.

Leta 1919 so šole prevzeli slovenski učitelji. Učni jezik je postal slovenski za slovenske učence in dijake, nemški otroci so se morali tudi učiti slovenščino.

Slovenščina se je vedno bolj uvajala v javnem življenju, čeprav je nemščina imela precejšen vpliv. Mariborčani nemške narodnosti so sodili v pretežni večini med buržoazijo. Razvili so knjižnici s francosko, angleško in ameriško klasično in sodobno literaturo. V Maribor so dotekale informacije o kulturnih in družbenih dogajanjih velikih narodov, ne pa samo nemškega.

Prva leta po prevratu je bila srbohrvaščina v oporo Mariboru za uvajanje slovenske kulture. Leta 1929-1934 v obdobju kraljevske diktature pa je upiranje jugoslovanskemu unitarizmu krepilo slovensko kulturo in zavest tako zoper umetno stapljanje v nekakšen jugoslovanski narod kakor tudi zoper pritiske nemške nacionalne in kulturne ekspanzije.

Najizrazitejši vzpon v kulturi je Narodno gledališče v Mariboru, ustanovljeno je bilo leta 1919. Gledališče je igralo veliko vlogo.

Takoj potem po prevratu so posvetili veliko časa organizaciji slovenskega glasbenega življenja. V tem času so naredili osrednjo glasbeno institucijo v Mariboru, tako imenovano Glasbena matrica, imela je znamenit pevski zbor, kasneje pa tudi simfonični orkester.

Mariborski pevski zbor je sprva gojil slovensko pesem, kasneje pa je gojil tudi pesmi v drugih jezikih.

Izredno moč v Mariboru sta tudi pokazala likovna umetnost (barokizirana) in mariborsko knjižničarstvo.

Knjiga in revija sta imeli med vojnama veliko privlačno moč. V navedenih knjižnicah se je sicer vztrajno vračal delež literature v slovenščini. Nazaj v tridesetih letih je bilo pa večino literature izposojeno v nemščini, šele proti koncu tridesetih se je začelo preobračati slovenski knjigi v prid (mladina je bila izšolana v slovenskih šolah in ni znala več nemščine kot starejša generacija).

### 3.2 Nemščina v prostem času in za obveznosti

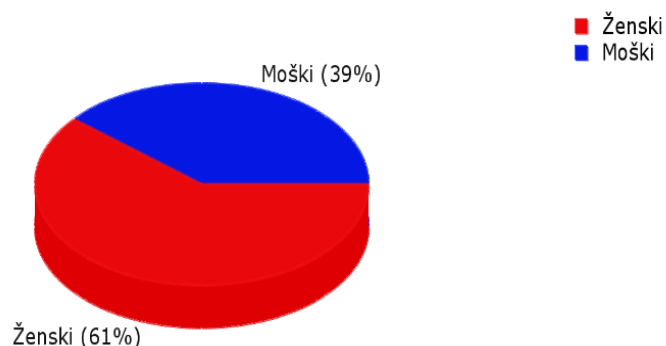
Nemščino potrebujemo v vsakdanjem življenju za zabavo (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...) in prav tako za obveznosti. V prvi anketi za učence sem anketirala sto devetindvajset učencev od petega do devetega razreda, v drugi anketi pa sem anketirala sedemdeset odraslih oseb, ki so starejše od dvajset let.

#### 3.2.1 Učenci

V prvi anketi za učence, sem anketirala 129/ sto devetindvajset učencev od petega do devetega razreda.

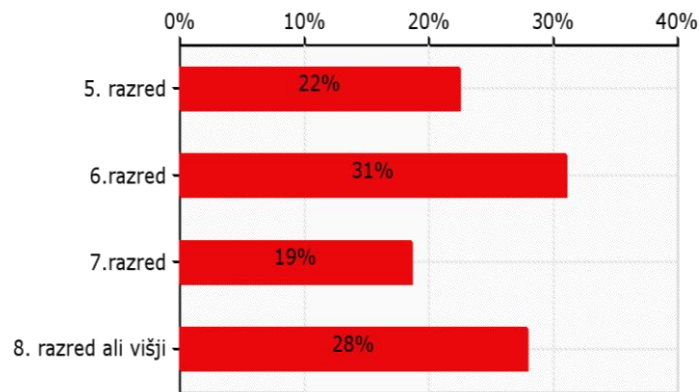
Ob pregledu anketirane populacije ugotavljam:

Grafikon 1: Katerega spola si



V anketi za učence je bilo prvo vprašanje katerega spola si. Od vseh odgovorov je bilo 39% (50/petdeset) moških in 61% ( 79/devetinsedemdeset) žensk.

Grafikon 2: Kateri razred si?



Drugo vprašanje se je glasilo kateri razred si.

22% učencev je bilo iz petega razreda, 31% iz šestega razreda, 19% iz sedmega razreda in 28% je bilo iz osmega ali višjega razreda.

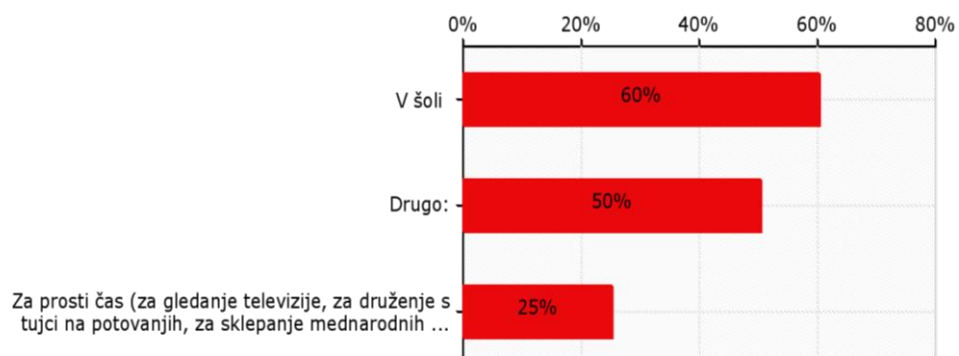
Grafikon 3: Ali potrebuješ nemščino v življenju?



V tretjem vprašanju sprašujem učence po potrebi nemškega jezika v življenju.

88% jih je pritrdilo in samo 12% jih je zavrnilo.

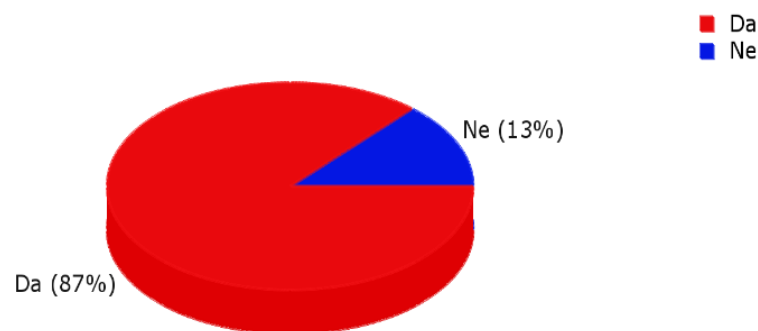
Grafikon 4: Kje v življenju potrebuješ nemščino?



Moje četrto vprašanje se je navezovalo na predhodno, nanj so odgovarjali le tisti, ki so pritrdili potrebi nemščine v življenju. Vprašanje pa se je glasilo: kje v življenju potrebuješ nemščino. Med odgovori so imeli na izbiro v šoli, za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...); možnih je bilo več odgovorov. 60% jih je odgovorilo v šoli, 50% za drugo in 25% za prosti čas. Učenci, ki so se odločili za odgovor drugo, so vpisali: v svetu, za prihodnost v službi, za potovanja, v tujini, v življenju, za pogovarjanje z Avstrijci, ker smo doma blizu Avstrije, za smučanje v Avstriji, v Nemčiji, v prihodnosti za sporazumevanje, za prihodnost v službi, v tujini za komuniciranje, za potovanje po državah...

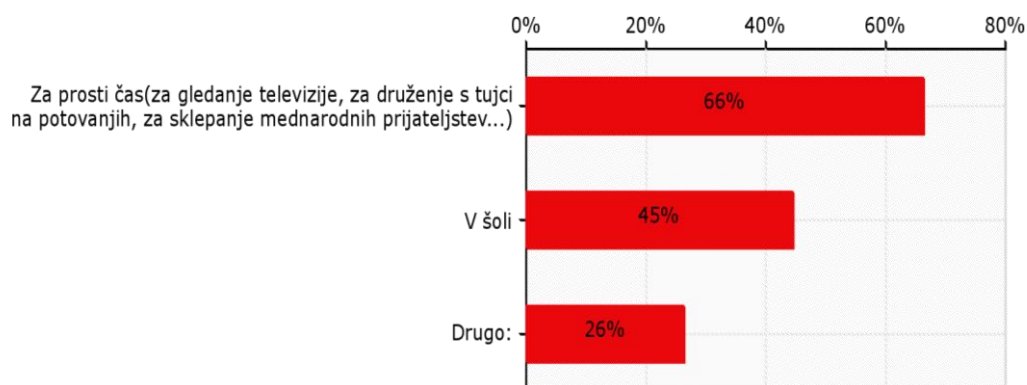
Iz teh odgovorov sklepam, da so bili odgovori za sporazumevanje, prosti čas in za prihodnost v službi, kar se navezuje na prva dva možna odgovora.

Grafikon 5: Ali ti je nemški jezik koristen?



Na peto vprašanje o koristnosti jezika je bilo 87% odgovorov pozitivnih, 13% jih je odgovorilo z ne.

Grafikon 6: Kje ti je nemški jezik koristen?



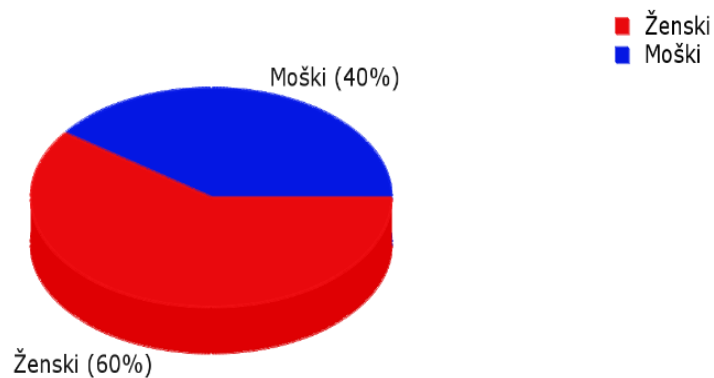
Moje šesto vprašanje se je navezovalo na peto, nanj so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrdili, da jim nemški jezik koristi. Vprašala sem, kje ti nemški jezik koristi. Med odgovori so lahko izbrali: za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...), v šoli in drugo. Možnih je bilo več odgovorov. 66% jih je odgovorilo za prosti čas, 45% v šoli in 26% drugo. Učenci, ki so se odločili za odgovor drugo, so vpisovali: v nemških in drugih državah, za pogovarjanje z očetom, pri prijateljih in sorodnikih, za prihodnost za poklic, za znanje, v življenju, za sporazumevanje ...

Iz teh odgovorov sem sklepala, da so bili odgovori za sporazumevanje, prosti čas in za prihodnost v službi, kar se navezuje na prva dva možna odgovora.

### 3.2.2 Odrasli

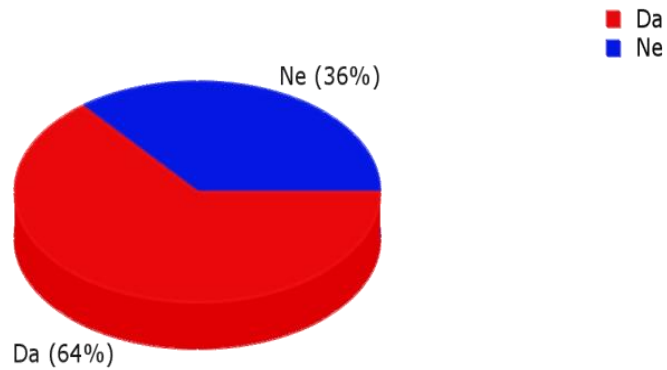
V drugi anketi sem anketirala 70/sedemdeset odraslih oseb, ki so starejše od dvajset let.

Grafikon 7: Odrasli/spol

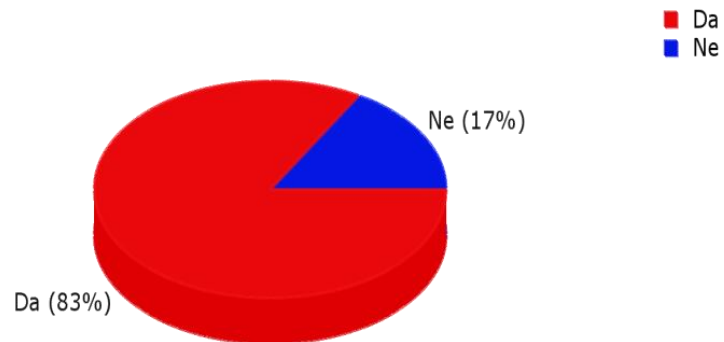


V prvem vprašanju anketnega vprašalnika za odrasle sprašujem po spolu. 60% (28/osemindvajset) je bilo žensk in 40% (42/dvainštirideset) je bilo moških.

Grafikon 8: Ali potrebujete nemščino v življenju?/moški

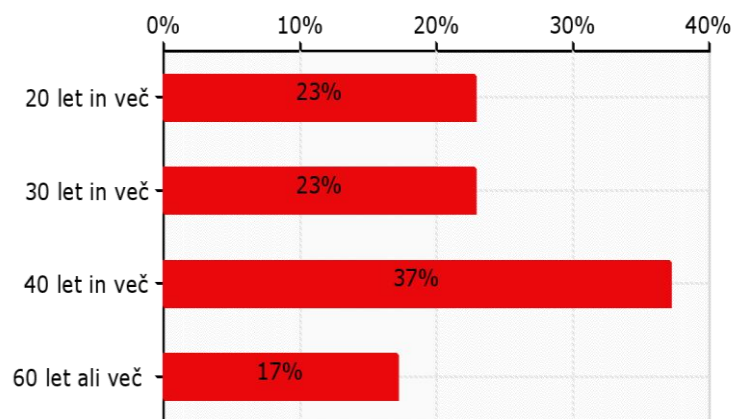


Grafikon 9: Ali potrebujete nemščino v življenju?/ženske



Iz odgovorov anketnih vprašalnikov je razvidno, da v življenju potrebujejo in uporabljajo nemški jezik v večji meri ženske kot moški.

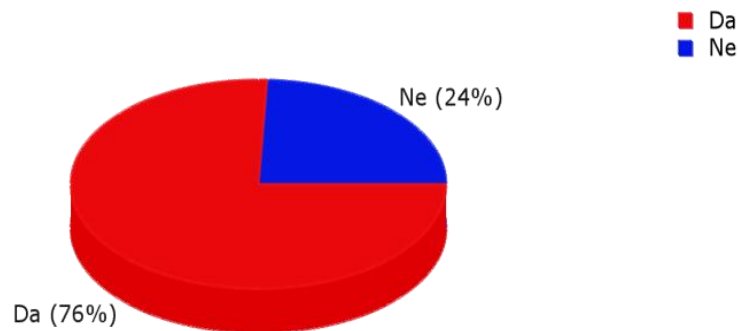
Grafikon 10: V katero starostno skupino spadate?





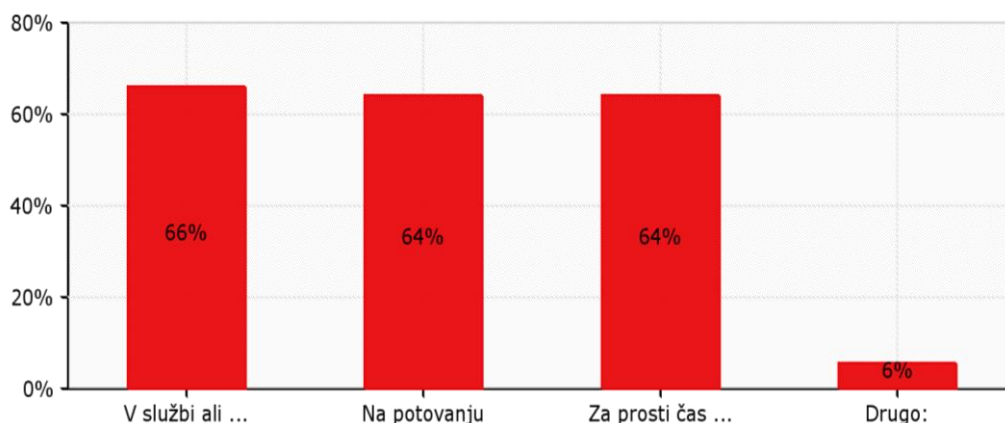
Cilj drugega vprašanja je bil, da ugotovim v katero starostno skupino spadajo ljudje. 23% je bilo starih 20/dvajset let ali več, 23% je bilo starih 30/trideset let ali več, 37% je bilo starih 40/štirideset let ali več in 17% je bilo starih 60/šestdeset let ali več.

Grafikon 11: Ali potrebujete nemščino v aktualnih družbenih razmerah?



V tretjem vprašanju anketnega vprašalnika sem želela ugotoviti ali ljudje potrebujejo nemščino v aktualnih družbenih razmerah. 76% jih je pritrdilo in 24% je jih je odgovorilo nikalno, torej ne potrebujejo nemščine v aktualnih družbenih razmerah.

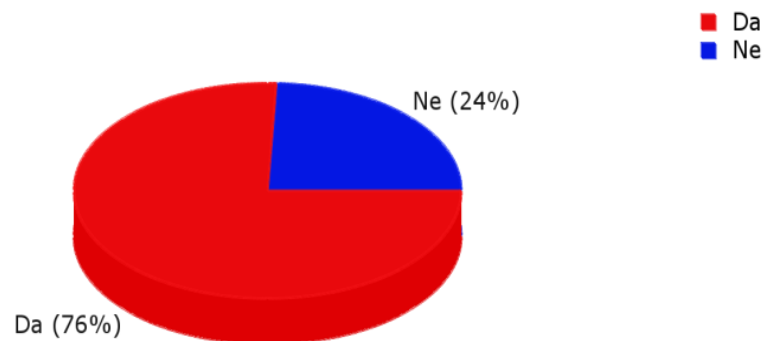
Grafikon 12: Kje potrebuješ nemščino v aktualnih družbenih razmerah?



V naslednjem vprašanju sprašujem, kje potrebujejo odrasli nemščino v aktualnih družbenih razmerah. To vprašanje se navezuje na tretje. Nanj so lahko odgovorili le tisti, ki so na prejšnje vprašanje pritrdili. Na izbiro so imeli več odgovorov: v službi ali pri študiju, na potovanju, za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...) in drugo.

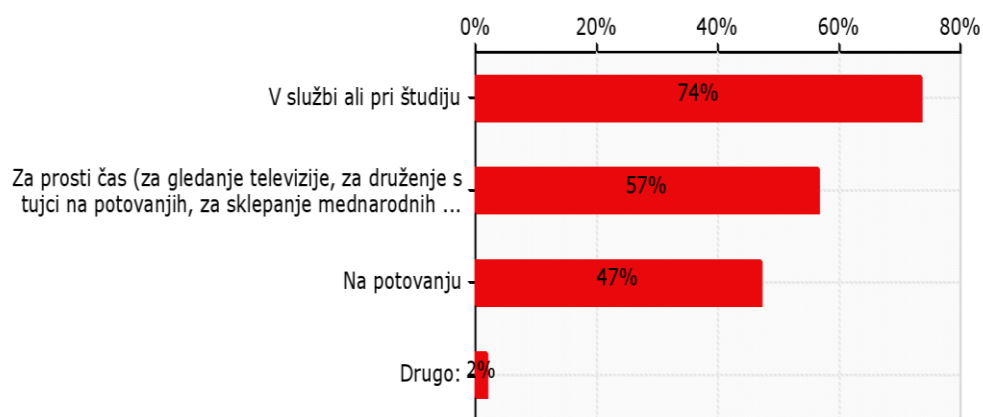
66% potrebuje nemški jezik v službi ali pri študiju, 64% na potovanju, 64% za prosti čas in 6% za drugo. Tisti, ki so označili za drugo, so vpisovali: v prihodnosti bom potrebovala za službo, za nadaljnjo izobrazbo, ko grem z družino v Avstrijo.

Grafikon 13: Ali ste potrebovali nemščino v času odraščanja ali še prej?



V petem vprašanju želim ugotoviti, ali so ljudje potrebovali nemščino v času odraščanja ali še prej. 76% jih je pritrdilo in 24% jih je zanikalo.

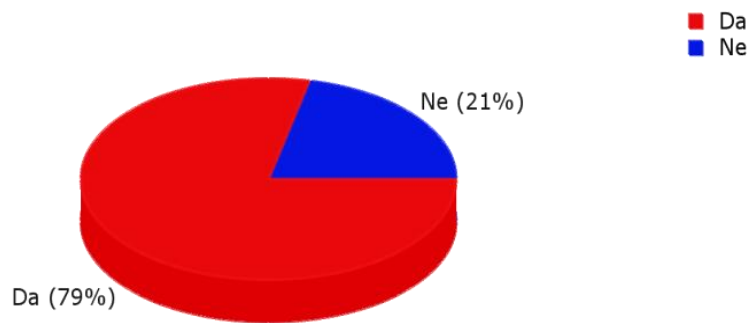
Grafikon 14: Kje ste potrebovali nemščino v času odraščanja?



Šesto vprašanje se navezuje na peto. Sprašujem, kje potrebujejo odrasli nemščino v aktualnih družbenih razmerah. Na izbiro imajo več odgovorov: v službi ali pri študiju, za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...), na potovanju in drugo. Na to vprašanje so lahko odgovorili le tisti, ki so

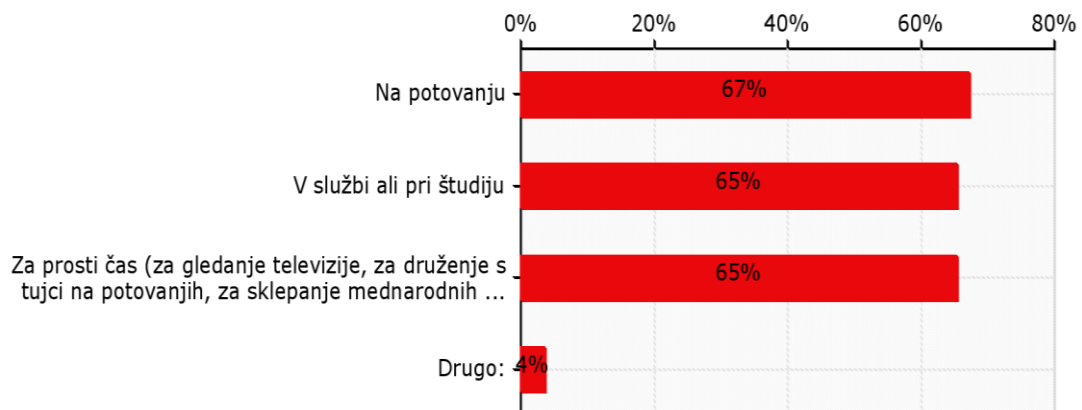
pritrtdili, da so potrebovali nemščino v času odraščanja ali še prej. 74% jih je odgovorilo v službi ali pri študiju, 57% za prosti čas, 47% na potovanju in 2% za drugo. Tisti, ki je odgovoril drugo, je vpisal: v Avstriji.

Grafikon 15: Ali vam nemški jezik koristi?



V sedmem vprašanju želim ugotoviti, ali preprostim ljudem koristi nemščina. 21% jih je zavrnilo, da jim nemški jezik ne koristi in 79% je pritrtdilo.

Grafikon 16: Kje vam nemški jezik koristi?



V zadnjem vprašanju je moj cilj, da ugotovim, kje ljudem koristi nemščina. Nanj so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrtdili, da jim nemški jezik koristi. Na izbiro so imeli več odgovorov: v službi ali pri študiju, za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev ...), na potovanju in drugo. 67% jih je odgovorilo na potovanju, 65% jih je odgovorilo v službi ali pri študiju, 65% za prosti čas in 4% za drugo. Tisti,

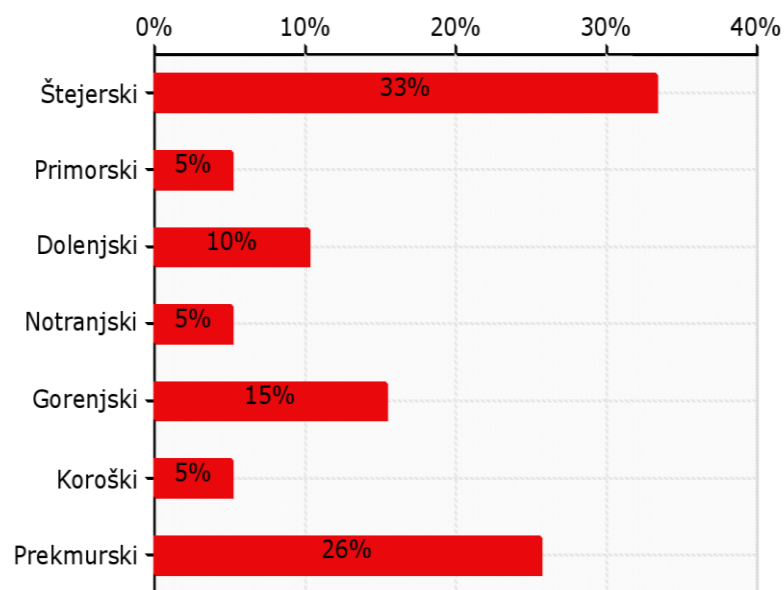
ki so odgovorili za drugo so vpisovali: za sporazumevanje na športnih aktivnostih v Avstriji, za nadaljnjo izobrazbo.

### 3.3 Nemščina v šolah

Nemščino uporabljamo v veliko osnovnih šolah. Želela sem izvedeti, na katerem območju v Sloveniji izrazito uporabljajo nemški jezik in to kot drugi izbirni predmet ali kot fakultativni pouk ter v katerih razredih.

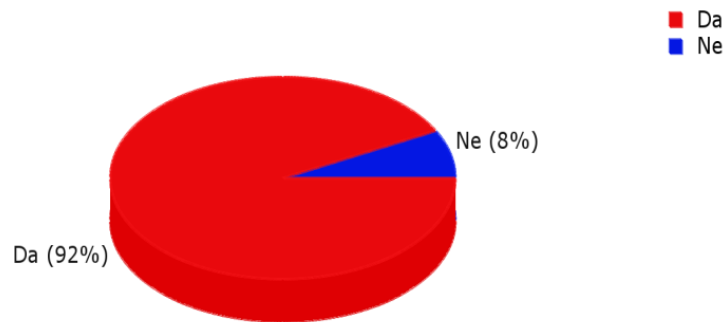
Z dopisom sem prosila veliko osnovnih šol, da mi odgovorijo na anketo. Odgovorilo mi je le 39/devetintrideset osnovnih šol.

Grafikon 17: Kateri regiji pripadate?



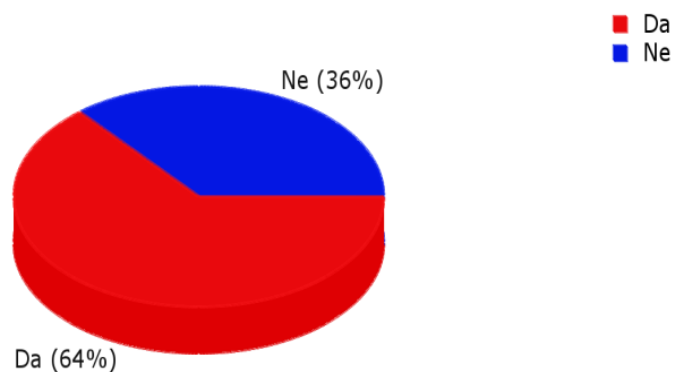
V prvem vprašanju anketnega vprašalnika za osnovne šole sem želela izvedeti, kateri regiji pripadajo osnovne šole. 32% jih pripada štajerski, 5% primorski, 11% dolenjski, 5% notranjski, 16% gorenjski, 5% koroški in 24% prekmurski regiji.

Grafikon 18: Ali uporabljate nemški jezik na vaši šoli?



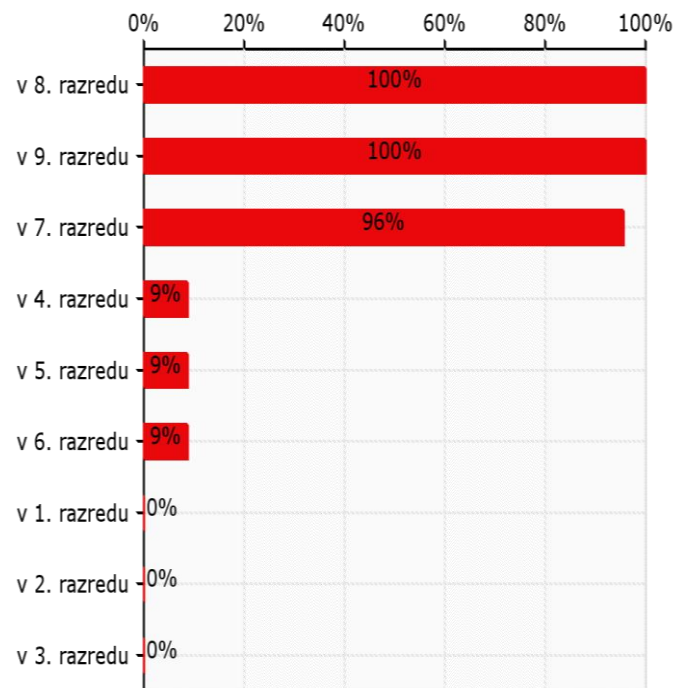
V drugem vprašanju anketnega vprašalnika želim ugotoviti, ali uporabljajo šole nemški jezik. 92% jih je pritrdilo in 8% jih je zanikalo.

Grafikon 19: Ali uporabljate nemški jezik kot drugi tuji jezik?



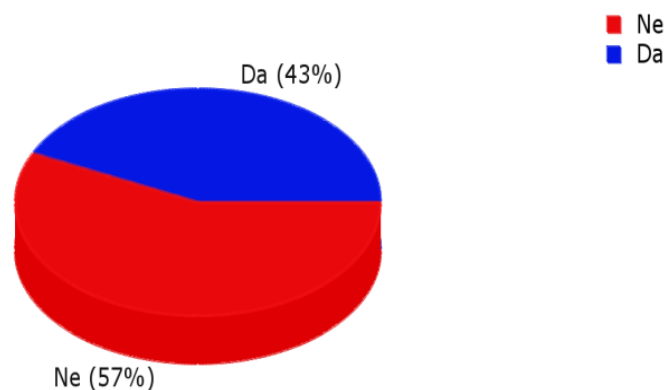
V tretjem vprašanju želim ugotoviti, ali šole uporabljajo nemščino kot drugi tuji jezik. Na to vprašanje so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrdili, da uporabljajo nemški jezik na šoli. 62% jih je pritrdilo in 38% je zanikalo.

Grafikon 20: V katerih razredih uporabljate nemščino kot drugi tuji jezik?



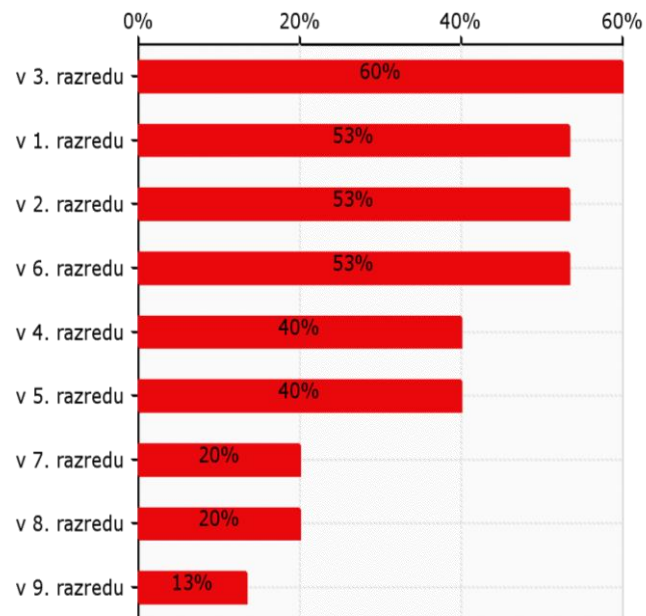
V četrtem vprašanju je bilo moj cilj, da ugotovim, ali v katerih razredih osnovne šole uporabljajo nemščino kot drugi tuji jezik. Na to vprašanje so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrdili, da uporabljajo nemščino kot drugi tuji jezik. Možnih je bilo več odgovorov. V 8. razredu uporabljajo nemščino 100%, v 9. razredu 100%, v 7. razredu 96%, v 4. razredu 9%, v 5. razredu 9%, v 6. razredu 9% in v 1., 2. ter 3. razredu ne uporabljajo nemščine kot drugi tuji jezik.

Grafikon 21: Ali uporabljate nemščino kot fakultativni pouk?



V petem vprašanju želim izvedeti, ali uporabljajo osnovne šole nemščino kot fakultativni pouk. Na to vprašanje so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrdili, da uporabljajo nemščino. 57% je zavrnilo in 43% jih je odgovorilo z da.

Grafikon 22: V katerih razredih uporabljate nemščino kot fakultativni pouk?



V šestem vprašanju sem hotela ugotoviti, v katerih razredih se uporablja nemščina kot fakultativni pouk. Na to vprašanje so lahko odgovorili le tisti, ki so pritrdili, da uporabljajo nemščino kot fakultativni pouk. Fakultativni pouk nemščine izvajajo v 3. razredu 60% osnovnih šol, v 1. razredu 53%, v 2. razredu 53%, v 6. razredu 53%, v 4. razredu 40%, v 5. razredu 40%, v 7. razredu 20%, v 8. razredu 20% in v 9. razredu 13%.

## 4 EMPIRIČNI DEL

V poglavju Metodologija dela je bilo omenjeno, da je bilo anketiranje izvedeno v decembru 2013 ob pomoči učiteljev, ki so učencem razdelili vprašalnike in jih nato izpolnili vrnjene. Anketirani so bili učenci petih, šestih sedmih, osmih in devetih razredov naše šole in naključno izbrani ljudje, ki so starejši od dvajset let. Anketiranci so ankete izpolnjevali samostojno. Pred anketami sem določila cilje in okvirna vprašanja. V nadaljevanju prikazujem rezultate, najprej opisno statistiko oziroma opis vzorca in nato analizo hipotez.

### 4.1 Rezultati

#### 4.1.1 Analiza hipotez

**Hipoteza 1:** Nemški jezik uporabljamo veliko v prostem času, predvidevala sem, da ga bolj potrebujemo za preživetje kot pa za zabavo.

Ta hipoteza je zavržena, saj so mi odgovori v anketnih vprašalnikih pokazali, da potrebuje večji delež ljudi nemščino bolj za obveznosti kot pa za zabavo.

**Hipoteza 2:** V preteklosti ni bilo tolikšne potrebe po nemškem jeziku, kot pa je danes.

Moja druga hipoteza je zavržena, saj sem iz literature izvedela, da je bila potreba po nemščini v preteklosti večja, kot pa je v današnjem času.

**Hipoteza 3:** Mislila sem, da se nemščina uporablja na veliko šolah kot drugi tuji jezik v bližini avstrijske meje v Sloveniji, in da se uporablja manj v bližini meje z Italijo, Hrvaško ali Madžarsko in še to kot izbirni predmet.

Ta hipoteza je potrjena delno, ker sem z anketami ugotovila, da se nemški jezik uporablja skoraj vsepovsod v Sloveniji, le majhen delež osnovnih šol ne izvaja nemškega jezika in to na Dolenjski ter Primorski. Kot drugi tuji jezik se nemščina največ uporablja v 7., 8. in 9. razredu. V prvem triletju se pa sploh ne uporablja kot drugi tuji jezik.

Fakultativni pouk nemškega jezika se pa ne izvaja v veliki večini. V prvem triletju ter v 6. razredu se izvaja največ fakultativnega pouka in v zadnjem triletju se pa ga izvaja najmanj.



## 5 RAZPRAVA

Osrednji namen moje raziskave je bil preučiti aktualnost nemškega jezika v preteklosti in danes ter kakšne so potrebe po nemščini med osnovnošolskimi otroki in med študenti in odraslimi.

Iz literature sem ugotovila, da se je nemščina v preteklosti v 18. stoletju in 19. stoletju začela uveljavljati v razcvetu Maribora. Nemci so se začeli naseljevati v mesto in to predvsem izobraženi ali pa premožni, zato je nemščina postala prevladujoči jezik. Domače prebivalstvo je postalo služinčad in vodilo jih je nemško plemstvo. Na šolah so poučevali v nemščini, le v nižjih razredih osnovnih šol je še prevladovala slovenščina. Struktura prebivalstva se je krepko spremenila, večina je bila Nemcev in le nekaj Slovencev.

Ob razpadu Avstro-Ogrske se je prebivalstvo spremenilo, večina je bilo Slovencev in le nekaj Nemcev. Slovenski učitelji so prevzeli šole in začeli poučevati v slovenščini. Slovenščina se je začela uvajati v javnem življenju. Slovenci niso bili več služinčad.

Iz lastnih izkušenj sem domnevala, da v preteklosti ni bilo tolikšne potrebe po nemškem jeziku, kot pa je danes, vendar so mi zgodovinski podatki pokazali ravno obratno.

Avtohtoni Slovenci so se morali naučiti komunicirati nemško, ker so le tako dobili službo.

Iz odgovorov anketnih vprašalnikov pa sem ugotovila, da večji delež ljudi potrebuje nemščino za zabavo, kot pa za obveznosti.

Veliko šol poučuje nemščino kot drugi tuji jezik, manjši delež pa ima možnost pridobiti znanja nemškega jezika v prostovoljni fakultativni različici.

Več žensk potrebuje nemščino v aktualnih družbenih razmerah kot pa moških.

Glede na trenutno stanje v šolstvu lahko ugotavljam, da je za odraščajočo mladino koristno in dobro, da se v šolah izvaja nemščina kot drugi tuji jezik ali pa je na šolah ponujen obisk fakultativnega pouka nemščine.

## 6 SKLEP

Iz moje raziskovalne naloge lahko sklepam, da je bila potreba po nemščini nekoč večja, kot pa je danes. Večji delež ljudi potrebuje nemški jezik za zabavo kot pa za preživetje oziroma za obveznosti. Ženske potrebujejo nemščino bolj v življenju kot pa moški. Veliko ljudi je potrebovalo nemščino v času odraščanja ali še prej in večina odgovorov je bilo za študij ali pri službi.

Iz anket za učence pa sem izvedela, da imajo skoraj vsi učenci potrebo in korist od nemščine, večina odgovorov je bilo pritrdilnih. Učenci potrebujejo nemščino večinoma v šoli, koristi jim pa največ za prosti čas.

Večina osnovnih šol v Sloveniji izvaja pouk nemškega jezika. Večina šol uporablja nemščino kot drugi tuji jezik in manj šol kot fakultativni pouk. V prvem triletju nemščine sploh ne uporabljajo kot drugi tuji jezik, največ pa ga uporabljajo v tretjem triletju. Nemški jezik se izvaja kot fakultativni v vseh razredih, največ pa v prvih treh in šestem razredu.

## 7 LITERATURA IN VIRI

HARTMAN Bruno. 2001. Kultura v Mariboru. Maribor: Mestna občina Maribor. Str: 62-87

## 8 PRILOGE

### 8.1 Anketni vprašalniki

#### 8.1.1 Anketni vprašalnik za učence

Sem učenka iz osmega razreda osnovne šole xxx. Delam raziskovalno nalogo o tem, koliko je nemški jezik aktualen pri nas in koliko je bil aktualen v preteklosti. Zanima me tudi, koliko ljudi danes potrebuje nemščino za zabavo in koliko za preživetje.

**Spol:**

- Moški
- Ženski

**Razred:**

- 5. razred
- 6.razred
- 7.razred
- 8. razred ali višji

**Ali potrebuješ nemščino v življenju?**

- Da
- Ne

**Če je odgovor da, kje?**

Možnih je več odgovorov

- V šoli
- Za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...)
- Drugo: \_\_\_\_\_

**Ali ti je nemški jezik koristen?**

Da

Ne

**Če je odgovor da, kje?**

Možnih je več odgovorov

V šoli

Za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...)

Drugo: \_\_\_\_\_

*8.1.2 Anketni vprašalnik za odrasle*

Sem učenka iz osmega razreda osnovne šole xxx. Delam raziskovalno nalogo o tem, koliko je nemški jezik aktualen pri nas in koliko je bil aktualen v preteklosti. Zanima me tudi, koliko ljudi danes potrebuje nemščino za zabavo in koliko za preživetje.

**Spol:**

Moški

Ženski

**V katero starostno skupino spadate?**

20 let in več

30 let in več

40 let in več

60 let ali več

**Ali potrebujete nemščino v aktualnih družbenih razmerah?**

Da

Ne

**Če je odgovor da, kje?**

Možnih je več odgovorov

- Na potovanju
- V službi ali pri študiju
- Za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...)
- Drugo: \_\_\_\_\_

**Ali ste potrebovali nemščino v času odraščanja ali še prej?**

- Da
- Ne

**Če je odgovor da, kje?**

Možnih je več odgovorov

- Na potovanju
- V službi ali pri študiju
- Za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...)
- Drugo: \_\_\_\_\_

**Ali vam nemški jezik koristi?**

- Da
- Ne

**Če je odgovor da, kje?**

Možnih je več odgovorov

- Na potovanju
- V službi ali pri študiju
- Za prosti čas (za gledanje televizije, za druženje s tujci na potovanjih, za sklepanje mednarodnih prijateljstev...)
- Drugo: \_\_\_\_\_

8.1.3 Anketni vprašalnik za osnovne šole

**Kateri regiji pripadate?**

- Štajerski
- Primorski
- Dolenjski
- Notranjski
- Gorenjski
- Koroški
- Prekmurski

**Ali uporabljate nemščino na vaši šoli?**

- Da
- Ne

**Ali uporabljate nemščino kot drugi tuji jezik?**

- Da
- Ne

**V katerih razredih uporabljate nemščino kot drugi tuji jezik?**

Možnih je več odgovorov

- v 1. razredu
- v 2. razredu
- v 3. razredu
- v 4. razredu
- v 5. razredu
- v 6. razredu
- v 7. razredu
- v 8. razredu
- v 9. razredu

**Ali uporabljate nemščino kot fakultativni pouk?**

Da

Ne

**V katerih razredih uporabljate nemški jezik kot fakultativni pouk?**

Možnih je več odgovorov

v 1. razredu

v 2. razredu

v 3. razredu

v 4. razredu

v 5. razredu

v 6. razredu

v 7. razredu

v 8. razredu

v 9. razredu